

Opetus- ja kulttuuriministeriö

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@minedu.fi (pdf)

lukiouudistus@minedu.fi (word)

Lausuntopyyntö koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Diaarinumero

OKM/41/010/2017

Yksityiskoulujen Liitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esitetty uusi lukiolaki on merkittävä ja oikeansuuntainen uudistus suomalaisen lukiokoulutuksen kehittämiseksi. Säädöksiin esitettyjen muutosten lisäksi, Yksityiskoulujen Liitto pitää erityisen tärkeänä sitä, että opetusjaksoista päättäminen sekä oppimäärien tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä päättäminen säädetään jatkossa nykyistä enemmän koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa päätettäväksi. Lukiokoulutuksen kehittämisen näkökulmasta on olennaisen tärkeää, että paikallisella tasolla on riittävän tehokkaat ”työkalut” käytössä ja että lukiokoulutuksen ohjausjärjestelmässä halutaan ”nostaa” koulutuksen järjestäjän asemaa.

Yksityiskoulujen Liitto kuitenkin kiinnittää kriittistä huomiota siihen, että nimeämispyyntökirjeessä (31.7.2017) esitettyihin ongelmiin (vieraiden kielten opiskelun vähentyminen, matematiikan pitkää oppimäärää opiskelevien määrän pienentyminen) ei ainakaan lain tasolla löydy tehokkaita keinoja vaikuttaa tehokkaasti. Keskeisimpänä perusteena näkemyksellemme on se, että meneillään olevassa lukiouudistuksessa säilytetään nykylaajuinen oppiaineiden laaja pakollisuus. Lisääntyvä valinnaisuus yhdistettynä sopiviin suoritusohjeisiin ja -ehtoihin turvaisivat sekä kielten että matematiikan opiskeluun asetetut asetut tavoitteet.

Lisäksi Yksityiskoulujen Liitto haluaa yleisenä huomiona nostaa esiin sen, että koska uudistusprosessin tässä vaiheessa lausujan käytössä ei ole tulevan lukioasetuksen luonnosta eikä tulevan opetussuunnitelman perusteiden keskeisiä painopistealueita, jäävät jotkut lausuttavat asiat pelkän lakiluonnoksen perustalla hieman avoimelle pohjalle.

Seuraavassa kommenttimme koskien esitettyjä säädöstekstejä:

LUKIOLAKI

2§

Lukiokoulutuksen tarkoitus

Hyvä, että selkeästi todetaan lukiokoulutuksen erityisyys korkeakouluopintoihin valmistavana itsenäisenä koulutusmuotonaan.

3§

Koulutuksen järjestäjät

Nykyinen ylläpitäjämalli on toimiva ja se tarjoaa jatkossakin erinomaisen mahdollisuuden monipuolisen lukiokoulutuksen tarjontaan ja kehittämiseen.

6§

Erityinen koulutustehtävä

Yksityiskoulujen Liiton ensisijainen tavoite on se, että jokainen koulutuksen järjestäjä voisi omalla päätöksellään – selvitysmiesten Taipale & Värri esittämällä tavalla – poiketa yleisestä tuntijaosta. Koska tällaista mahdollisuutta ei tällä lukiokoulutuksen uudistamiskierroksella tulla säätämään, lausuu Yksityiskoulujen Liitto esitetystä säädöksestä seuraavaa:

Koska erityistä koulutustehtävää ja valtakunnallista kehittämistehtävää koskevat säännökset on juuri erikseen uudistettu, näemme perusteltuna niitä koskevien kirjausten sisällyttämisen ehdotettuun uuteen lukiolakiin pääosin sellaisenaan.

10 §:

Lain perusteluissa koskien 10 §:ää (s. 44) todetaan:

Tarkoituksena on, että opintojaksot kestäisivät nuorille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia opintopistettä kohden, ...

Tekstiä voidaan tulkita joko siten, että aikamäärä sisältää vain ohjatun opiskelun (opetuksen) tai siten, että se sisältää myös itsenäisesti tehtävät kotityöt, kokeisiin valmistautumisen yms. Tulkintaerojen välttämiseksi olisi syytä muuttaa teksti esim. seuraavaan muotoon:

"Tarkoituksena on, että opintojaksoihin sisältyisi ohjattua opiskelua (tai opetusta) nuorille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia opintopistettä kohden, ..."

11-12§

Ohjausjärjestelmän tarkistaminen ja koulutuksen järjestäjän toimivallan lisääminen

Se, että laissa säädetään nykyistä laajemmista opintokokonaisuuksista sekä se, että Opetushallitus opetussuunnitelman perusteita päättäessään, päättää opintojen tavoitteista – ei niinkään sisällöistä – ja keskeisistä sisällöistä, on erittäin kannatettavaa.

Koulutuksen järjestäjälle jatkossa suotavat nykyistä laajemmat mahdollisuudet opetussuunnitelmasta päättäessään päättää opintojaksoista sekä opetuksen tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä, on tämän lakiesityksen keskeisin uudistus. Yksityiskoulujen Liitto kannattaa tätä erittäin lämpimästi, sillä tällainen säädös antaa erinomaisen työkalun opetuksen ja opetusjärjestelyiden kehittämiseksi.

Edellä esitettyyn liittyen haluamme kuitenkin erittäin kriittisessä sävyssä nostaa esiin esityksen sivulla 70 mainitun kohdan:

Koulutuksen järjestäjä päättäisi, minkä laajuisina opintojaksoina pakolliset opinnot tarjotaan opiskelijoille. Syventävinä opintoina tarjottavia opintoja tulisi tarjota opiskelijoiden valittavaksi kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina, eli nykyistä kurssia vastaavina kokonaisuuksina. Näin turvattaisiin opiskelijoiden valinnanvapaus.

Tässä kohdassa jostakin syystä halutaan poiketa 12§:ään kirjatusta pääsäännöstä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä päättää opintojaksoista. Rajausta perustellaan lyhyesti toteamuksella opiskelijan valinnanvapauden turvaamisesta.

7.3.2018

Yksityiskoulujen Liitto ei näe ristiriitaa opiskelijan valinnanvapauden turvaamisen ja koulutuksen järjestäjien päättämien opintojaksojen välillä. Alla eräitä argumentteja, joiden perusteella Yksityiskoulujen Liitto vastustaa sitä, että valtakunnalliset syventävät opinnot tulee tarjota opiskelijan valittavaksi kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina:

Luvussa ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ (s.1) todetaan seuraavasti:

... koulutuksen järjestäjä päättäisi pääosin minkä laajuisina opintojaksoina opinnot järjestetään.

Jos kaikki valtakunnalliset syventävät opinnot tulee tarjota kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina, ei tuo em. tärkeä tavoite toteudu.

Luvussa 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt todetaan mm. seuraavaa:

Pääministeri Juha Sipilän hallitus päätti puolivälitarkastelunsa yhteydessä 28 päivänä huhtikuuta 2017 käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on lisätä lukion vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot ja korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi.

Esityksen tavoitteena on uudistaa lukiokoulutuksen rakenteita tavalla, joka turvaa lukiokoulutuksen laajan yleissivistävyyden ja opiskelijoiden mahdollisuudet tehdä opiskeluaan koskevia valintoja, mutta edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä, vähentää lukio-opintojen pirstalemaista luonnetta ja edistää myös oppiaineiden keskeisistä sisällöistä riippumattoman laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lukio-opintojen aikana. Tavoitteena on edistää tulevaisuudessa tarvittavan laaja-alaisen yleissivistyksen ja korkeatasoisen osaamisen vahvistumista lukiokoulutuksessa. (s. 27, alleviivaus on lausunnon antajan tekemä)

Pyrkimys rajata valtakunnalliset syventävät opinnot pääsäännön ulkopuolelle on erittäin vahvassa ristiriidassa sen kanssa, että valtioneuvosto on puolivälitarkastelussaan asettanut tavoitteeksi vähentää lukio-opintojen pirstalemaista luonnetta. Koska pakollisia opintoja ei voi jättää opiskelematta, syntyy tavoitteenasettelussa mainittu pirstalaisuus nimenomaan oppilaan valittavana olevien kurssien ”sattumanvaraisesta” valitsemisesta. Tätä rajausta ei ole käsitelty lainkaan ohjaus- ja seurantaryhmän kokouksissa.

Opintojaksojen muodostaminen koulutuksen järjestäjän päätöksellä on tämän uudistuksen keskeisin tavoite. Se jäisi torsoksi, jos mahdollisuus muodostaa opintojaksoja kiellettäisiin valtakunnallisten syventävien opintojen osalta. Esimerkiksi lyhyiden kielten opiskelussa olisi äärimmäisen tärkeää sallia laajempien opintojaksojen muodostaminen. Näin tuettaisiin opiskelijoiden sitoutumista kielten pitkäjänteiseen opiskeluun.

21§

Opiskelijaksi ottamisen perusteet

Pykälän neljännessä momentissa säädetään, että aikuislukioon voidaan ottaa alle 18-vuotias hakija vain erityisistä syistä.

7.3.2018

Vastaava rajaus tulisi kirjata myös toiseen momenttiin, jossa säädetään nuorille tarkoitettuun lukiokoulutukseen ottamisesta. Sinne tulisi ottaa pääsääntöisesti alle 18-vuotiaita hakijoita ja yli 18-vuotiaita vain erikseen määriteltävissä erityistapauksissa.

34§

Opiskelijoilta perittävät maksut

Esitettyä säädöstä ja sen yksityiskohtaisia perusteita lukemalla ei selkeästi käy ilmi, voivatko lukiot nykytyyliin periä oppilailta maksuja esim. koulukohtaisina kursseina järjestettävistä opintomatkoista tai muihin lukio-opintoihin sisältyvistä opintokäynneistä, esim. teatteriesityksiin ja liikuntapaikkakäynteihin osallistumisista.

Opintomatkat – myös ulkomaille suuntautuvat – ovat olennainen ja kokemuksia tarjoava osa lukio-opintoja. Monessa tapauksessa ne myös tukevat esitettyä tavoitetta kansainvälisyyden lisäämisestä.

Säädöstä lopulliseen muotoon kirjoitettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että jatkossakin em. opiskelijalle maksullisia opintomatoja voidaan jatkossakin järjestää.

LAKI YLIOPPILASTUTKINNON JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAN LAIN MUUTTAMISESTA

6§

Kokeiden uusiminen

Yksityiskoulujen Liitto ei kannata sitä, että hyväksytyyn yo-kokeen saa uusia rajoituksetta.

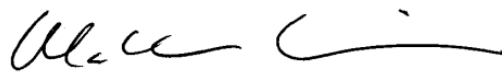
Uusimiskertojen määrää voidaan lisätä nykyisestä, mutta rajata uusimiskertojen määrä esim. 3-4 kertaan. Rajoituksetonta uusimismahdollisuutta saatetaan perustella esim. sillä, että jatkossa opiskelijat korkeakouluihin otetaan nykyistä laajemmassa määrin ylioppilaskokeiden tuloksen perusteella. Yksityiskoulujen Liitto muistuttaa, että korkeakoulujen pääsykokeista ei olla kokonaan luopumassa.

Helsingissä 7. päivänä maaliskuuta 2018

Yksityiskoulujen Liitto ry

Aki Holopainen
puheenjohtaja

Markku Moisala
toiminnanjohtaja

Vuonna 1935 perustettu Yksityiskoulujen Liitto ry on suomalaisten yksityisten opetuksenjärjestäjien yhdistys, joka palvelee jäseniään koulujen toimintaan liittyvissä asioissa.

Yksityiskoulujen Liitto hoitaa jäsenkoulujen edunvalvontaa, antaa lausuntoja ja tiedotteita jäsenkouluja koskevissa asioissa sekä järjestää johdon ja henkilöstön koulutusta.

Joka kymmenes suomalainen lukiolainen opiskeli Yksityiskoulujen Liitto ry:n jäsenkoulussa lukuvuonna 2016–17. Yksityiskoulujen Liiton jäsenkouluissa työskentelee yli 21000 oppilasta ja opiskelijaa sekä yli 1600 opettajaa.